U 49 /2021 vp
Suojeluasiantuntija Liisa Toopakka
Suomen luonnonsuojeluliitto ry
YmV kirjallinen asiantuntijalausunto 28.10.2021

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta LULUCF-asetuksen ja hallintomalliasetuksen muuttamisesta

Luonnonsuojeluliitto kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta ja toteaa seuraavaa:

- Raportoinnin selkeyttäminen on tervetullutta
- Komission esittämä nielujen tavoitetaso jää alhaiseksi
- Ilmastotavoitteisiin ei päästä siirtelemällä päästöjä sektorilta toiselle, joustoista on luovuttava
- Laajennettu raportointi voi edistää myös monimuotoisuustavoitteita
- Uuteen AFOLU-sektoriin liittyy riski maatalouden päästövähennysten lykkäämisestä edelleen

Raportoinnin selkeyttäminen on tervetullutta

Luonnonsuojeluliitto pitää hyvänä, että sekavaa maankäyttösektorin raportointia selkeytetään ja yhdenmukaistetaan kansallisen kasvihuonekaasuraportoinnin mukaiseksi.

Olisi hyvä että kaikki maat raportoisivat myös kosteikkojen (mm. erittäin vähäpuustoisen ja puuttomat hukkaojikot, jotka eivät täytä metsämaan määritelmää ja turpeenottoalat) päästöt mahdollisimman pian, eikä vasta vuodesta 2026 alkaen kuten komissio esittää.

Komission esittämä nielujen tavoitetaso jää alhaiseksi

On hyvä että komission esitykseen sisältyy sitova -310 miljoonan hiilidioksiekvivalenttitonnin nielutavoitete LULUCF-sektorille. Valtioneuvosto toteaa kannassaan, että se voi kannattaa tavoitetta, mutta ei sen korottamista. Euroopan hiilinielun potentiaali on paljon suurempi kuin komission esittämä -310 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttitonnia. Ympäristöjärjestöt ovat esimerkiksi esittäneet Öko-Institutin julkaisuun pohjautuen oikeammaksi LULUCF-asetuksen tavoitetasoksi -600 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttitonnia[i].

Myös nielutavoitteen jyvittäminen jäsenmaittain on positiivista. Kokonaisnielutavoitteen korottamismahdollisuudesta kertoo myös Suomelle jyvitetty -17.8 miljoonan hiilidioksidiekvivalenttitonnin tavoite. Pelkästään viime vuonna, ilman merkittävää säätelyä tai maankäyttösektorille kohdistettuja ilmastotoimenpiteitä, Suomen maankäyttösektorin nielut olivat Tilastokeskuksen ennakkoarvion mukaan -23 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttitonniaii. Tämä on paljon enemmän kuin LULUCF:n tavoite vuodelle 2030

tai Suomen oma, vähintään -21 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttitonnia vuodelle 2035, tavoiteiii.

Jäsenmaakohtaisen nielutavoitteet tulisi muodostaa vähintään kymmenen vuoden tarkastelujakson perusteella. Nyt muutaman vuoden tarkastelujakso osuu ajankohtaan jolloin hakkuumäärät Suomessa ovat olleet poikkeuksellisen suuria.

Olemme valtioneuvoston kanssa samalla linjalla siinä, että ei ole hyväksyttävää, että osa maakohtaisista tavoitteita mahdollistaa päästöjä maankäyttösektorilta vielä vuonna 2030. Tämänkin puolesta yhteisessä tavoitteessa on korottamisen varaa.

Suomen ei tule vastustaa korkeampaa yhteistä tavoitetta.

Tavoitteisiin ei päästä siirtelemällä päästöjä sektorilta toiselle

Maankäyttösektorin ja taakanjakosektorin välisistä joustoista tulisi luopua. Komission esityksessä joustoihin tulee joitain rajoituksia, mutta ei riittävissä määrin. Päästövähennyksiä tarvitaan joka sektorilla, eikä siirteleminen sektorilta toiselle ole mielekästä nykytilanteessa, jossa ilmastokriisin hillitsemiseksi tarvitaan nopeita ja tehokkaita toimia joka sektorilla. Näin erityisesti, jos asetettu nielutavoite jää esitetyn mukaisesti alhaiseksi tai laskee entisestään. Päästöjen vähentäminen on välttämätöntä myös taakanjakosektorilla, Suomen tulee olla edistämässä joustoista luopumista ja ottaa hyvin kriittinen kanta komission esittämään mahdollisuuteen maankäyttösektorin hiilinielujen sertifioimisesta tulevaisuudessa. Maankäyttösektorin laskentaan liittyy enemmän epävarmuuksia ja epätarkkuuksia kuin muilla sektoreilla, eikä maankäyttäsektorille sidottu hiili ole välttämättä pysyvästi pois ilmakehästä. Esimerkiksi Suomessa asti on uutisoitu Saksan nielujen merkittävästä pienenemisestä tuhojen vuoksi[iv].

Myös Suomen erillisjoustosta tulee luopua.

Maankäyttösektorin sisällä tavoitteet eri maankäyttöluokittain tulee asettaa siten, että esimerkiksi kannusteet metsän hävittämisen hillitsemiseksi eivät vähene.

Laajennettu raportointi voi edistää myös monimuotoisuustavoitteita

Komissio esittää raportoinnin ja seurannan laajentamista koskemaan myös monimuotoisuutta. Valtioneuvosto on huolissaan raportointivelvoitteen aiheuttamasta lisätaakasta. Luonnonsuojeluliitto toivoo, että Suomi suhtautuu raportointivelvollisuuden laajentamiseen avoimesti, sillä pelkästään ilmastonäkökulmien tarkastelu on liian kapea seurantatapa esimerkiksi metsien kohdalla. Maankäyttösektorin toimilla on vaikutus myös monimuotoisuuteen, eikä nielun kasvaminen monimuotoisuuden kustannuksella ole toivottavaa.

Uuteen AFOLU-sektoriin liittyy riski maatalouden päästövähennysten lykkäämisestä edelleen

Päästöjen vähentäminen on ollut haastavaa maataloudessa, joten Luonnonsuojeluliitto näkee riskin maatalouden päästöjen kuittaamisesta esimerkiksi metsänieluilla päästövähennysten sijaan jos sektoreita

järjestellään uudelleen. Maatalouden päästöihin kuuluu paljon muutakin kuin viljelysmaiden metaani- ja typpioksiduulipäästöt, ja näiden liittäminen maankäyttösektorille saattaa sekavoittaa ja hankaloittaa maatalouden päästövähennysten kokonaistilanteen seuraamista.

Uuteen hiiltä varastoivien tuotteiden kategoriaan liittyy epävarmuuksia

Luonnonsuojeluliitto suhteutuu tietyin varauksin puutuotteet-kategorian laajentamiseen ja uudelleen nimeämiseen. On hyvä, jos nyt tehty muutos luo kannusteita puun käyttämisestä aiempaa pitkäikäisempiin tuotteisiin. On kuitenkin tärkeää varmistaa, että puutuotteet kategoriaa uudelleen nimettäessä ja laajennettaessa ei luoda kannusteita jotka suosivat puutuotteiden hiilivarastoa metsien hiilivarastojen kasvattamisen ohi. Tutkijoiden mukaan esimerkiksi tällä hetkellä metsäteollisuuden tuotteilla on ilmastonäkökulmasta kiistanalaista perustella nykyisiä hakkuita Suomessav.

Lisätietoja: Liisa Toopakka, suojeluasiantuntija, liisa.toopakka@sll.fi, puh. 0405042989

[i] Position Paper on the revision of the EU LULUCF Regulation, CAN Europe https://caneurope.org/position-paper-on-the-revision-of-the-eu-lulucf-regulation
Exploratory Analysisof an EU Sink and Restoration Target, Ökö institut, 2021 https://www.oeko.de/fileadmin/oekodoc/GP-Sink-Target.pdf

[ii] Suomen kasvihuonekaasupäästöt 2020, Tilastokeskus, https://www.stat.fi/til/khki/2020/khki_2020_2021-05-21_kat_001_fi.html

[iii] Ilmastopolitiikka, hiilineutraaliustavoite ja budjettiriihi 2021 –ajatuksia ja ehdotuksia, Ilmastopaneeli, 2021 https://www.ilmastopaneeli.fi/wp-content/uploads/2021/09/Budjettiriihi-ja-ilmastopolitiikka_ilmastopaneelin-muistio.pdf

[iv] Hiilinielu hupenee Saksan metsissä – pystypuustosta tuli jo päästölähde, MT 9.10.2021 https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/metsa/artikkeli-1.1590161

[v] Tutkijoiden laskelmat teollisuudelle: kaikki puusta tehtävä sellu pitäisi käyttää vaatteisiin, jotta edes nykyhakkuita voitaisiin perustella, https://yle.fi/uutiset/3-11821086. Tutkimus johon jutussa viitataan: Impact of structural changes in wood-using industries on net carbon emissions in Finland

https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/jiec.12981